

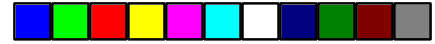
Redaktørens forord

Dette nummer af *Dansk Sociologier* igen et tema-nummer, nemlig om *Flygtninge*. De to forrige numre var også tema-numre om henholdsvis *Subkulturer* og *Mad*, der iøvrigt begge fik meget positiv presseomtale. Tre tema-numre i træk er imidlertid ikke udtryk for, at redaktionen har besluttet sig for kun at udsende tema-numre. Sådanne har selv sagt sin berettigelse, først og fremmest fordi en problematik herved belyses grundigere og mere i dybden. Tema-numre viser sig ofte at være meget anvendelige i undervisningssammenhænge; kommer ofte længere omkring via løssalg, ligesom det forhåbentligt også af vore abonnenter vurderes som positivt, at der indimellem udsendes numre, hvor de enkelte bidrag supplerer hinanden og bringer en mere nuanceret og perspektiveret forståelse for dagen omkring det behandlede tema.

På den anden side er det naturligvis uholdbart kun eller blot i overvejende grad at satse på tema-numre. Det må selvsagt være således, at alle lødige, velunderbyggede og originale bidrag omkring sociologiske problemstillinger af enhver art kan publiceres i *Dansk Sociologi* uden at skulle afvente et eventuelt tema-nummer. Konkret forholdt det sig således, at tema-numrene om både *Subkulturer* og *Mad* blev realiseret på initiativ af redaktionen, der var udfarende med henblik på at få forfattere til at skrive om de pågældende temaer. Hvad dette nummer om *Flygtninge* angår, var

det imidlertid tilfældighedernes spil, der foranledigede, at redaktionen så nogenlunde samtidigt fik tilsendt tre interessante artikler herom. Når det nu forholdt sig således, fandt vi det uhensigtsmæssigt ikke at signalere, at tre ud af fire artikler beskæftigede sig med flygtninge-problemstillinger. Men dette betyder så også, at den fjerde artikel befinder sig uden for temaet, nemlig Henning Olsens bidrag "Det mindst ringe spørgeskema".

I den første artikel "Holdninger til de fremmede - forestillingen om bosniske krigsflygtninge i den danske offentlighed" beskæftiger *John Aggergaard Larsen* sig med holdninger, holdningsdannelse og holdningsskift til flygtninge og med bud på, hvorledes sådanne holdningsskift kan og bør analyseres. Der sættes samtidigt spørgsmålstejn ved en samfundsfaglig tilgang, der forudsætter, at holdninger er en egenskab ved individet knyttet til den enkeltes personlighed, status, uddannelse, økonomi, sociale situation etc. Det bestrides ikke, at der kan iagttages sammenhænge mellem individets holdninger og dets socio-kulturelle status, men det pointeres også, at studier af holdninger, holdningsdannelse og holdningsskift ikke bør stille sig tilfreds med et sådant perspektiv. Der argumenteres for, at holdninger - og ikke mindst holdninger til flygtninge (og indvandrere) omgærdet af en emotionel ladet og politisk markeret debat - må studeres i den

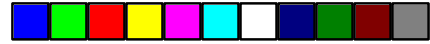

kontekst af skiftende forestillinger og betydninger, som giver disse holdninger mening, og som konkrete begivenheder præsenteres i. De metodiske og teoretiske ræsonnementers bæredygtighed anskueliggøres af en nyligt gennemført undersøgelse af den danske offentligheds fremstilling af flygtninge fra det tidligere Jugoslavien med fokus på perioden 1992-93. Det vises, hvorledes forskellige fremstillinger strides om at blive anerkendt som gyldig forklaringsramme og dermed som betydningsgivende kontekst og 'vejleder' i holdningsdannelsen i forbindelse med flygtningespørgsmålet.

I artiklen "Frivillig repatriering - en beskrivelse og kritik af et ideal" imødegår *Peter Hansen* den udbredte opfattelse af frivillig repatriering som en naturlig, ideel og uproblematisk løsning på verdens flygtningeproblem. Der er tale om en idealisering, der ikke kan finde støtte i erfaringer med repatrieringsprojekter. Det hævdes, at idealiseringen er funderet i en etno-nationalistisk tankegang, der implicerer en bestemt verdensopfattelse; forståelse af dette at være flygtning; identitetsopfattelse og opfattelse af, hvad et 'hjem' - identifikation med et sted - vil sige. Artiklen problematiserer med andre ord dette at begribe flygtninge ud fra en national ordens stedbundne metafysik og at forstå flygtninge erfaringer henført til distinkte faser med repatriering som det selvfølgelige endepunkt. Det betones, at generelt er forskning omkring flygtninge, hvoraf der for øjeblikket vurderes at være omkring 30 millioner, sparsom. Forskning, der forsøger at analysere flygtninges egne erfaringer, forestillinger og forventninger er endnu mere sparsom, men burde være et oplagt emne for en kritisk samfundsvidenskab, der ikke apriori vil tage det ideelle i frivillig repatriering for givet.

Zoran Slavnic, svensk sociolog af kroatisk herkomst, behandler i sin artikel "I temporalitetens skugga - om bosnienkroatiske flyktingar med temporärt uppehållstillstånd i Sverige" også repatrieringsproblematikken, men med fokus på det svenske 'repatrieringsprogram' rettet mod bosnienkroatiske flygtninge. Det vises, hvorledes dette program er funderet i tre diskurser, der både i sig selv og indbyrdes på en og sammen gang fremstår kohærente og modsætningsfyldte. Den første diskurs italesætter 'det naturlige tilhørsforhold' altså repatriering som den ideelle løsning på en flygtninge-odyssé. Den anden diskurs omhandler synet på det tidligere Jugoslavien; krigens årsager og følger og bevæger sig her mellem 'New Barbarism' og 'Developmentalism'. Den tredje diskurs leverer den modsætningsfyldte forståelsesramme omkring flygtninges situation i Sverige, der fremstår med to optikker: 'Ny-racime' og 'Multikulturalisme'. Artiklens diskursanalytiske tilgang underbygges yderligere med en interviewundersøgelse rettet mod både flygtninge og embedsmænd i 'Statens Invandrarverk'.

Den fjerde og sidste artikel "Det mindst ringe spørgeskema" befinder sig som sagt uden for temaet. *Henning Olsen* diskuterer her strategier ved konstruktion af spørgeskemaer i forbindelse med samfundsvidenskabelige surveyundersøgelser. Artiklens fokus er på sprogforståelse og hukommelse som årsager til måleproblemer i forbindelse med sådanne undersøgelser. Ræsonnementerne finder afsæt i lingvistik og kognitionsteori, idet det betones, at i surveyundersøgelser er respondenterne medie for tilvirkning af empiri. Dette har som forudsætning, at respondenterne løser semantisk-kognitive opgaver, der fordrer spørgsmålsforståelse, hukommelse og generering af information. På

dette grundlag diskuterer artiklen forskellige procedurer i forbindelse med aflastning af kortidshukommelse samt semantiske, kognitive og kontekstuelle aflastninger i forbindelse med udarbejdelse af spørgeskemaer.

Til sidst skal blot anføres, at *John Westergaard* i kronikken "Overklassens usynlighed", stiller sig det undrende spørgsmål, hvorfor 'overklassen' i den grad er fraværende i sociologernes forskningsmæssige interessefelt. Opmærksomheden er rettet mod Storbritannien, idet John Westergaard i en årrække har haft sit virke her, men betragtningerne har efter vores opfattelse mindst lige så stor gyldighed, hvad angår Danmark og danske sociologers faglige interesser.

Netop faglige interesser og prioritetsområder er også ærindet i *Heine Andersens* kommentar "Prioritering af forskningsområder i dansk samfundsforskning". Han når her frem til den overraskende konstatering, at ikke mindre end 40% af alle samfundsfaglige forskere angiver emner såsom 'erhverv, virksomheder, ledelse mv.' som et af deres forskningsområder. Dette modsvares selvsagt af, at andre områder fremstår som forsømte, og her ikke mindst netop flygtninge/indvandrersområdet - Alt i alt mener vi derfor endnu engang at kunne levere vore læsere et nyt interessant nummer af *Dansk Sociologi*, hvor vi nu har taget hul på 9. Årgang.

Allan Madsen

